

STUDIJSKA KNJAZNICA  
Prva knjižnica

153

# „Kres“

prve vaje iz dijaških let.

I. Želnik, 3. številkca

meseca prosinca 1920.

## Usebina:

	stran:
1. Branko Jeglič: <u>A Kordi</u> .....	33.
2. Zorana Valencičeva: <u>A Ti</u> .....	36.
3. Zorana Valencičeva: <u>Kol roža</u> .....	36.
4. A. Jenko: <u>Poezija (slika)</u> .....	37.
5. J. A.: <u>Stari Brinar</u> .....	38.
6. Z. Kham: <u>Dekličina povest (slika)</u> .....	42.
7. Branko Jeglič: <u>Mladenič Vili n.</u> .....	43.
8. V. Tancig: <u>Sveti večer zatelebanega študenta</u> .....	47.

\*

\*

\*

Izhaja desetkrat na leto.

Urejuje: Branko Jeglič (Cigaležova ulica, 1./I.).

Izdaja in upravlja: Ladislav Kham (Miklošičeva c., /II.).

Za tisk piše: Miloš Marolt (Mestni trg, 17./III.).

zalozništvo „Kresa“

Ms 15 št 3



Branke Jeglič:

### 1. Akordi.

Sreča in mladost je sijala plesočim mladini iz oči. Mlada srčka so poskakuvala ob mehkih akordih iz glasovirja. Kakor krogarica ob trdo staklo, so se jim razbile vse skrbi ob to prijetno radost, ko jim je prvič pognalo srce v življenju.... No, saj bili so že mladeniči, mladenke, cvetke zarezče v pomladnem solncu, polne zvezdnik želja, visokoletečih misli.... Saj so še sanjali o ljubezni pod duhtecim bezgom ali srebrno brezno, o pronenadah po rimski cesti na nebu, Hegljali so z zvezdnimi in mesecem. O življenje v prijetni luči mladosti!

Tajna zadovoljnost jih je gnala po dvorani. Zdalej so zasanjali v prijetnem valčku, zdaj so parili v hitri polki, kolo bi menjal z njimi!

V kotu dvorane je stal velik glasovir; ob katerem je sedel možiček. Prijetno je zibal glavo, kakor bi poganjal prste v staro že zarumenelo klavijaturo. Noč ni imel. Prsti so mu

brzeli čez lipke, skakali od črnih na bele, pri-  
jemali akorde, ki so zadoneli v strunah in za-  
sanjali po dvorani. . . . Okoli njega je šumelo, slišal  
je vesele besede, včasih kak prisrčen smeh. . .  
a on je bil refen, smejati se ni, sliškal je usnī-  
ce med zobni in molčal. . . . Vse je vzhlikalo in  
brzelo po gladkih lleh — on je vse to slišal,  
čutil, tesneje si grizel usnīce in se zibal na  
stolu. Prsti so mu še hitreje sekali klaviaturo.  
Kakor spomini iz lepih mladih let mu je vse  
to bučalo na uho, lomastilo se je do srca, ki  
je drhtelo v svoji bridkosti. Ni mislil več na  
akorde, ne na prste, kakor v sanjah jih je  
komaj slišal, živel je pa le v spominih na  
svojo mladost, na čase, ko mu je bila še dana  
sreča, najlepši dar, neprecenljiva dobrota, . . .  
nebeška luč. Zdalj mu je oko zatemnelo za večne  
čase, ne bo več videl sveta v svoji krasoti, ne  
bo več videl prijetnih večerov, ki brze mimo nje-  
ga, on gleda v tlemi, ki ga obdaja, svoje solzne  
spomine. Iz teme mu prihajajo glasovi vese-  
lih ljudi, v tlemi se zopet zgube.

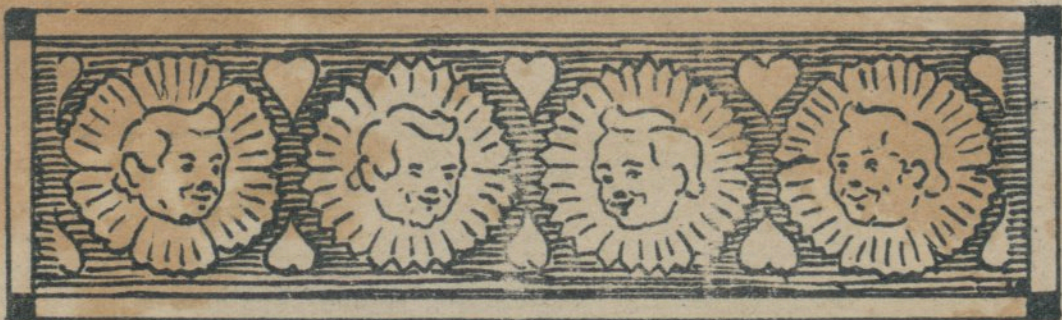
Igral je že mnogo, s svojo godbo je že spravi-  
vil mnoge v ples. Navajen je že svojih melodij,  
ki so z njim zašle v njegovih prstih. A vedno,  
vedno se oglašajo spomini, čele v mali meri,  
a izosirati ne znajo. On igra dalje, večer za  
večerom, noč za nočjo, saj je škripanček, ki  
so mu iztaknili oči in poje v spomladi, o  
svatbah na vilkih drevesih, o sladkem  
zgolednju v gajih, o svojem gorstem gnezdenju,  
vse to opeva, vidi vse to v daljavi, čaka, čaka

da bo minila neusmiljena tema... Srce mu je polno nestrpnosti... še tli upanje, da pride tudi zanj zala Vesna in ga obudi iz sanj temnega hrepenenja. Vidi dan, ko bo njegova pesem zadonela na prostem, v luči, v spomladi. On čaka, nestrpno čaka....

Prišla je spomlad, minula, prišla je druga, tretja... on čaka, čaka... zanj ostane še vedno zima, tema kakor v podzemeljskem kraljestvu in sanja in upa....

Tudi njemu so živele sanje o prostosti, a on je zvedel, da se ne vrnejo nikdar več. V vsej svoji bridkosti, ki jo doživlja vsaki večer, mesec za mesecem, leto za letom, je že pozabil na veselje, obraz je napol zastarel v potezah, ki pričajo o žalosti, oči so mu zastude, dupline prazne, v njih se slikajo sanje, iz krvavečega srca se utivajo stohi prisle tožni akordi, ki pa morajo postati veseli, ker gredo med srečne ljudi, žareče in cveteče v sanjah mladosti. Tako igra in igra. Njegova pesem je pesem škrjančika, zaslepljenega v borni kletki. Uihnili pa ne sme, če hoče živeti, če noče umreti na harkem vogalu, nevedoč kje in kam naj gre. Kjubuje svoji usodi, on je postal junak, ki se bori sam zase ki ni omagal kjub težki izgubi. Akordi so mu tovariši, ki stojijo ob njegovi strani kot vojščaki.... On igra in igra in dobi plačilo za svoje akorde.....





*Žorana Valencičeva:*

*2. A Ti....*

*Na nebu so zvezde žarele,  
še bolj žare Tvoje oči!*

*Sladko so ptičice pele,  
a slajši glas imaš Ti.*

*In zvezde in pevke vesele,  
srce potolažijo mi....*

*Še one so tožbe umele!  
A Ti, a Ti....?!*

*Žorana Valencičeva:*

*3. Kol roža.*

*Kol roža rdeča je najina ljubav cvetela,  
kol roža rdeča je najina ljubav zvenela,  
in roža spomladi bo zopet iz zemlje priklila,  
a najina ljubav ne bo se nikdar več urnila...*



*A. Jenko:*

*4. Poesija.*

*Žubjenje videl sem v pesmi,  
blestečo devo in cvetove,  
vzhlihtalo srce je v šmagi,  
pogledal v nove sem cvetove.*



7. A.

### 5. Stari Brinar.

Prav na koncu vasi ima stari Brinar svojo koč. Borna je, majhna in zanemarljena. Slepna okna so zalepljena s papirjem, dvorišče je pušilo in prazno, vidi se, da tu ni gošpodinje, da ni skrbne rokice, ki bi oškrbovala priprosti stan.

Nekoč je bilo pač drugače, drugačna je bila ta kral Brinarjeva kočica, sreča in veselje sta bivala v njej.

Čudno si življenje!

Ni dolgo tega, kar sem šla mimo njive, kjer je delal stari Brinar.

"Bog daj srečo oče!" mu zakličem še nekatko iz navade.

"Ka-aj?"

"Bog daj, srečo, pravim!"

"Bog daj!"

"Kaj pa delate oče?"

"Koruzo okopujem, saj vidiš."

"Aha okopujete!" Pomolčim malo in gledam



starega moža, ki dela mirno dalje in se ne  
zmeni zame. Ugaja mi in rada bi se še kaj po-  
govorila z njim, a se skoro ne upam.

"Trda zemlja kaj ne?" se vendar ojunacim.  
"Ej, trda, trda in kosti ljudi že trde. Kaj mi-  
slis' sedemdeset let to ni kar tako."

"Seveda ni, oče Brinar."

"Pa kaj leta, delo, žalost, trpljenje, to me je  
skrhalo, uničilo pa me vendar še ni. Ti še  
ne veš, kaj je življenje, ne veš, kaj se pravi  
trpeti, ti si še otrok. Ampak če boš kdaj tri-  
pela, spomni se name, na starega Bri-  
narja. Takole si misli: Mnogo je trpel Bri-  
nar, življenje ga je teplo, a ni ga zmoglo in  
dočakal je sedemdeset let. To si misli, pa  
nikdar ne pozabi, da je Bog tam gori in  
bodi uverjena, da ti bo manj hudo, Takto je,  
vidiš."

Blago in dobroljivo so gledale starčkove  
oči in skoro mehki je bil njegov glas.

Zamislil se je Bog ve kam da-  
leč v minule dni in kakor sam zase je  
šepetal: "Ej mladost, mladost!" To smo bili  
krepki in čvrsti lakraci. Nasmehnil se je  
na pol oložno, na pol veselo. "Glej, komaj  
n' kaj čez dvajset let sem bil star, ko sem  
prevzel zadolženo in napol uničeno doma-  
čijo, pa misliš, da sem se bal?" Janez,  
nikar, "so mi svetovali sosedje, "pusti  
bajlo, prodaj, kar je še tvojega in pojdi po  
svetu, za srečo!"

Toda nisem šel. Težko bo, vem, sem dejal,

a glejte te le roke pa božji blagoslov in ne  
ustrahim se življenja. Takrat so bile moje  
roke še mlade in krepke, zaupal sem v svojo  
moč in v dobroto božjo in šlo je. Poplaccal sem  
dolgove, rešil sem dom. Noč in dan sva se  
trudila z ženo, da sva preživela deca in da  
se nisva zadolžila.....

že dolgo je ni več, Marjete, umrla je in sedaj  
sem sam, na stara leta sam."  
Sklonil se je k zemlji in kopal dalje, hudo  
mu je bilo.

"Saj res, oče, sami ste, ali nimate nikogar,  
ki bi vam pomagal?"

"Koga neki? Bog in devica Marija sta mo-  
ja pomoč. Štiri otrok sem zredil, a sedaj ni  
nobenega, da bi mi zalispnil oči, ko pride  
čas. Takko je, vidiš! Ena hči je umrla k ma-  
lu za ženo, to se pravi za materjo, no, druga  
se je možila, tam v Medvodah je, veš kje so  
Medvode?"

Pokimala sem.

"No, sinova pa....." Polegnil je z roko preko  
oči in se uprl na moliko. Sinova pa, saj  
veš, kakko je bilo, vse najboljše so pobrali.  
Starejši je bil na domu, priden fant, po-  
staven, da je kaj, sedaj pa, Bog ve, kje je,  
mogoče je živ, mogoče je mrtev, kaj vem?"  
Trd in hripav je bil njegov glas zatajene  
bolesti. Krčevito je prijel moliko, toda ni se  
lotil dela. Čudovito mehak izraz je bil v nje-  
govih očeh, ko me je vprašal:

"Tebi še ni nihče umrl? Še ne? No, saj

pravim, da ne veš, kaj je življenje. Ko umirajo otroci, takrat veš, takrat...

Dvajset let je bil star moj Jože, moj najmlajši, v mestu je bil v šolah, pa so ga vzeli. Čez dva meseca se je vrnil, a kakšen! Suh-bleed, ves bolan je bil — in brez noge. Pred hišo je posedal in po polju je hodil slišo leseno nogo. Bog mu daj v miru počival! Ni bil štiri najst dni doma, pa je umrl. Takrat sem se prvič vprašal, jeli Bog v nebesih, takrat sem skoraj obupal nad življenjem.

Tako je vidiš, tako! Veliko trpljenja lahko prestane človek, veliko."

Žopet je prijel molitko in se sklonil globoko k razrušeni zemlji.



#### Aforizmi iz Carlyla.

Naša prva dolžnost je, da zaliramo v sebi bojazljivost. Ako se te ne opravišmo, ne moremo delati. Naša dejanja so hlapčevska, neresnična, sama zunanost; celo naše misli so nepravne, ker mislimo kakor hlapci, bojazlivci, dokler ne premagamo bojazljivosti. Junaki moramo biti, naprej moramo napeti svoj korak z zavestjo, da nas pokličejo višje moči in nas uvrstijo med svoje izvoljence; v trenutku, ko si premagal bojazljivost, si postal mož.

Carlyle.

# Vilina pesel



6. Duhličina povest.  
Uzbudila me je pliči melodija,  
lipečih mod zaročini cvetov,  
Nadajati me je peklle poezije  
in iz ljubani so se dotgnili

gra dool  
in vsaki med jasne zvezde...

Agj... Agj,  
in čakala sem, do bo prišel vz-

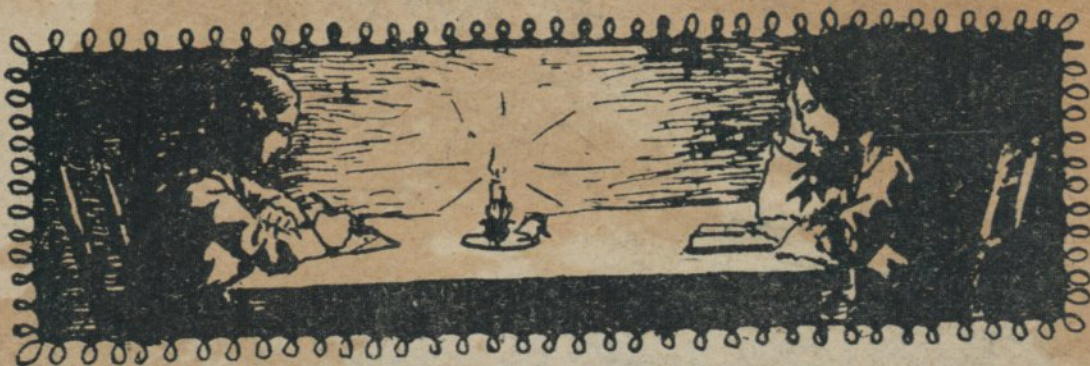
ra moj  
izbrane rožice bi dala njemu.

u videla sem oaze tam na  
belem prlu

in njega v druge dečlice  
objemam...

(Delibald).





Branko Jeglič:

## 7. Mladenič Vilin. (Dijaška slika).

Vilin je bil mladenič. Drgetal je ravno ob Koraku v življenje, bal se ga je, kol bi bila odvisna od tega Koraka cela večnost. Šel je v svet, prijel ga je, kakor mu je zarisala narava in čista neizmerno slika iz sanj cvetoče mladosti. Polzkal je na prva vrata in se razodel, pa je v svoje veliko začudenje slišal:

"Čuj mladina, mi smo izkušeni možje in vemo, kakor smeš biti.... Zate so zvezde prenizke, mesec ti čiči pod nosom, poglej, ozri se .... Kje kaj tako visokega...."

Udarilo ga je po obrazu, v glavu se mu je zavrtilo, srce mu je zakrvavelo v svoji brzdakosti. Pred očmi mu je stala ona jasna slika, oni blesteči načrti iz jasnih dni. Ko mu je prišel pogum, je poskušil na desni.

Žopel so mu izpodkopalali jasne oči o zvezdah in večere v beli mesečini. Nova škala se mu je zadržala v srcu, svezja kri je prilekla iz njega, zaklel je prav tako, da se ni vedelo komu da velja, ali sebi ali krutim učiteljem... Raztrgati si je hotel srce in vzdihnil:

"Ja, ali ne poznajo idealov....."

Spomnil se je krasnih zakonov, belih galeb-  
bov nad morjem, zato ga je tembolj greblo....  
Prvega človeka je vprašal, ali nimata mogoče  
seboj samokresa....

"Aha, to pa je sedaj moderno," se je zasme-  
jal človek, hitel svojo pot in še od daleč je  
pozdravljial Vilina njegov grahof....

Tako je bilo, ko je Vilin prvič prosilo zavzdi-  
hnil.....

Po tem prvem koraku v življenje je Vilin  
krenil drugače. Odložil je svojo popotniško  
palico v svet, jo zalucil v kot med stare  
zaprašene papirje in slike in prenišljeval  
o svoji nesreči. Spomnil se je vse tiste brid-  
kosti, ki mu je bila po srcu kot kača pose-  
bne vrste, zasanzjal je zopet kot lisica v svo-  
jem bzlugu in klet brez posebne izbere.....

Videl je tisoč zvezd in mesecev na stotine,  
v njihovi družbi je poljubljial svoje izbrane  
R prišla je nesreča! Kakor po novi navadi,  
je začel slaviti stol in Vilin je šel drugič  
v svet.....

Na vogalih je bral velika rdeča vabila na  
koncert. Takoj jo je zavil po ustopnico.....

Prišel je večer, mesec se je posmejal Vilinu

v obraz in ga pozdravil kot starega prijatelja. Ostopil je v dvorano.... Takrat je bil še bolan, v srcu so ga bolele vse tiste lepe sanje o bajkah, ki so mu ostale iz otroških dni.... Živel je v raznih ulogah, razpenjal roke, hotel obje-  
ti.... Kričal je, da so ljudje kazali za njim. Spomnil se je, kako je na pali prijemal po listem nolezu v žepnem vodnjaku, tam kjer je imel spravljene svoje spomine, privlekel ga je iz žepa in polepljal v blato....

"Tat, tat,.... popoln tat! Neveden si je...."  
"Ozko je pogledal sluko in zalucil v kol...."  
Tako je bilo, ko je stal v aleji, objemal drevo in gledal v mesec. Ljudje so hodili mimo njega in govorili:

"Glejte bedaka, pijanca.... o ta mladina."  
"Začo je prišel h koncertu ves zamazan in raztrgan.

Zacudeno je gledal gospode, trebušne in v suknjičih z repom. Videl je bele rokavice, in zdale so se mu kakor same zvezde....

Zacela je plakati melodija, preplakala je mimo tistih lastkavih gospodov do Vilina in ta je zajokal z njo....

Prišel je tako zaželjen domov. Vilinu so se brenčali akordi v ušesih, takrat je zagledal svoj ideal v podobi deklice.... Zopet so mu zašumjale bajke, ki mu je bilo edino boga, stvo, stopil je pred njo in izpustil iz srca vse svoje žalo, stinko.... Potopil se je v njih.... Ona se je nasmehnila in šla je dalje. Pozabil je, da še ni konec koncerta in bežal iz dvorane.

Usedel se je na klopi v vrhu in premišljeval do zore.....

Takrat je Vilin drugič lresčil ob življenje na zemlji.

Ko je prespal Vilin svoje ideale, je zapazil, da nima rožkavic. Težko se je spomnil, da jih je vr- gel mesecu in zvezdam..... Tudi bajke so mu odbrenkale, vse je bilo bolj solčno. Alkordi so mu še dopadli, a zveneli so drugače..... po- polnoma drugače.....

Takrat je Vilin postal mladenič, ker srečal je življenje na zemlji in počutil se je boljšega, višjega..... Ko je srečal njo, jo je poljubil in ona mu je odvrnila: „Dobro Vilin, zdaj te smem poljubiti, ker včlovečil si se....“

#### Aforizmi iz Carlyla:

Nesrečna je beseda: „nemogoče“ in oni, ki jo preveč rabijo, niso dosti pridni. Kdor reče: Kaj ti je lev na poti? Tedaj umori ga, a poti ne smeš opustiti.... Prišla vsakdanjost je bila, kar smo pričakovali, pa prišel je Napoleon in premagal ves svet. „Nemogoče?“ je zaklical Mirabeau svojemu pisarju, „ne me diles jamais ce bête de moi!“

Carlyle.







U. Tancig:

### 8. Sveti večer zatelebanega študenta.

Svečan, lep in resen mora biti, — veliki praznik, svetl večer. Praznično veselje mora vladati. Rodila se je hubezen.

Tako naj bi bilo, sem mislil, toda ni bilo tako. Pri meni je bilo drugače. Tudi jaz sem imel spomine na nekdanje čase, imel sem čašo vina pred seboj. Stonel sem v fotelu pri gorki peči in mislil. Ni bilo svečano, ni bilo smešno, ne resno, samo žalostno je bilo. Vladala je žalost brez proze, brez prokletstva ali komedije — toda z usodo. Usoda je kolobarila po napoječem zraku. Razjedala je pamet kakor strupen črv. Slike, mračne, turobne so divjale na barvanem obzorju. Pretvorjale so se, plesale so in izginjale.

Mislil sem! Mislil sem na srečo, srečnih, nesrečnih in brezsrečnih. Greš po polu, imajš cilj — greš in upaš! Naenkrat obstirniš, se zdreješ in gledaš na prazni kamen.

Kamen ti reži nasproli in opije „usoda“

Ustal sem! Uzel sem gosti  
tez šel v tiho, temno noč. Šel sem na grob  
nekdanje sreče — nekdanje ljubezni. Ura  
na daljnem zvoniku je svečano izpolnila  
svojo dolžnost. Naznanila je polnoč. Me-  
glena, mrtva, što svello so, se bliščale mra-  
mornate piramide. Vse je bilo tiho, vse je  
spalo. Takrat sem igral. Ni bilo zvezd ali  
rezče lune, igral sem v strupeni megli.  
Kaj sem igral — ne znam več. Igral sem  
dušo. Divje bolešne melodije so plakale po  
izgubljeni sreči. Začelo je plesati, vrleti in  
cel svet je plesal. Plesali so duhovi. Z uzo  
močjo sem moral loč odlegniti gostim, ka-  
žere so še hotele melodij. Duhovi so želeli  
še plesa.

Sklonil sem se nad črno gomilo, pogubil  
sem hladno grudo, kalera mi pokriva  
nekdanje sanje.

Na vzhodu se je svetlikal mladi dan, ve-  
lik praznik, ko sem odšel od duhov.

### Štisljica upravnništva.

Opozarjamo cenjene naročnike, da naj bodo  
previdni in natančni pri prijavi naslova, da  
ne nastanejo zmešnjave, ker na reklama-  
cije, da ni dostavila pošta, se odslej ni mo-  
goče ozirati.

6303 4/5 65

## Klic Koroške!

Koroško žensstvo se je zopet obrnilo na ljubljanske dijake za pomoč. Gotovo veste, da se bliža plebiscit, v katerem se odloči usoda naše zibelke... Gospodovskega polja. Ljudstvu je treba pokazati, kako velika država smo, treba jim je pojasniti, kje je njih domovina. Zato rabijo zemljevide Jugoslavije. Usakta hiša, Kavarna, trgovina naj ima naš zemljevid. Preštrbeli bomo zemljevide za Koroško, svoje tovariše pa naprošamo za pomoč v prispevkih. Dajte, da boste lahko rekli:

"Tudi jaz sem pomagal Koroški."  
"Na pomoč našim zavednim Koroščem!  
Prispedke sprejema hvaležno upravnništvo našega lista.

### Lisnica uredništva.

Mentomin: Mogoče se vam prihodnjic kaj boljše posreči. Svar ima misel, le malo ne zoda no je izraženo! Ako imate kaj boljšega, z veseljem!

L. H. Imam še nekaj Vaših pesmi. Nekadeze pridejo v prihodnjo številka ko bodele imeli še kaj dobrih, priobčim.

Alfonz J. Žal Tvojih pesmi ni bilo mogoče sprejeti. Treba bi jih bilo temeljito predelati. Poprimi se tudi metrike. Daja dela mojstra.

Sl. S. sedmošolec: Tvoj spis sem prejel malo prepozno. Zato ga nisem mogel še uvrstiti v tvoj število. Ako imaš še kaj, le pošlji.

Pozdrav!

Vsem sodelavcem!

Prosimo za čiljive rokopise; sicer moramo uganjevati besede. Napake se radi tega tudi množe. Rokokopise odšlej ne vračamo!

F. S.: Došle ilustracije nismo vse uporabili; ker tehnika ne odgovarja zahtevam. Upamo, da se kmalu oglasiš s kaj primernim.

### Mali dijaški oglasi.

Že domačega učitelja za jezike, slovenščina, francoščina, nemščina se ponuja sedmošolec realke.

Kupim rekvizite za slikanje (Spritzmalerei) (Krtaco in mrežo). Ponudbe na upravištvu „Kresa“.

Prodajam štet. Slovenska čilantca za III. razred, srednjih šol. Naslov pod uredništvo „Kresa“.

Kupim Pirc-Komatarjevo zgodovino II. del in Rejsnerjevo fiziko za višje razrede realk. Ponudbe na Miloš Kavčič, II. 2. realka.

Kupim Pirc-Komatarjevo zgodovino, III. del. Ponudbe na I. Kham, II. 2. realka.

